

گزارش کوتاه علمی

اولین گزارش جنس و گونه‌ی زنبور *Syrphophilus bizonarius* از ایرانغلام‌حسین حسن شاهی^۱، حبیب عباسی پور^۱، ریجیو جاسیلا^۲، فاطمه جهان^۱، زهرا دوستی^۱

۱- گروه گیاه‌پزشکی دانشگاه شاهد - تهران

۲- موزه جانورشناسی، دانشگاه تورکو، فنلاند

مسئول مکاتبات: حبیب عباسی پور habbasipour@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۱/۰۲

۱۱۳-۱۱۱ (۲)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۸/۰۶

چکیده

به منظور شناسایی پارازیتویدهای فعال در مزارع کلم گل در جنوب تهران، نمونه‌برداری از این مناطق در سال ۱۳۹۰ صورت گرفت. پنج گونه زنبور که متعلق به سه خانواده بودند، شناسایی شدند. این زنبورها عبارت‌اند از *Oomyzus sokolowskii* (Eulophidae) (Kurdjumov, 1912)، *Pteromalus* sp. (Pteromalidae) (Kurdjumov, 1912)، *Cotesia plutellae* (Braconidae) (Gravenhorst, 1829) و *Diadegma anurum* (Ichneumonidae) (Thomson, 1877). در میان نمونه‌های جمع‌آوری شده، زنبور پارازیتوید *S. bizonarius* (Ichneumonidae) (Gravenhorst, 1829) شناسایی شد که جنس و گونه‌ی این زنبور برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود.

واژه‌های کلیدی: *Syrphophilus bizonarius*، کلم، *Diadegma anurum*، *Cotesia plutellae*، *Oomyzus sokolowskii*

مقدمه

حرکت کرده و با هر چند قدم یک‌بار اقدام به تورزنی شد. نمونه‌های جمع‌آوری شده درون شیشه‌ی حاوی الکل ۹۶ درصد قرار داده شد. شناسایی مقدماتی پارازیتویدها با استفاده از کلیدهای شناسایی معتبر انجام و به منظور تأیید برای دکتر Reijo Jussila از کشور فنلاند، دکتر Mark Shaw از کشور انگلستان و دکتر حسینعلی لطفعلی زاده عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی ارسال گردید.

در بین نمونه‌ها، گونه‌ی *Syrphophilus bizonarius* (Ichneumonidae: Diplazontinae) (Gravenhorst, 1829) شناسایی شد. این زنبور با روش تورزنی جمع‌آوری شد. این جنس و گونه برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود. جنس *Syrphophilus* به همراه ۱۳ جنس دیگر در زیرخانواده‌ی Diplazontinae قرار دارند. این زنبور، پارازیتوید داخلی و کوینوبیونت (Koinobiont) سفیره‌ی مگس‌های خانواده‌ی Syrphidae می‌باشد. پارازیتوید ماده در تخم یا لارو میزبان تخم‌گذاری کرده و حشره‌ی کامل از سفیره‌ی میزبان خارج می‌شود (Fitton & Kamal, 1926; Dusek et al., 1979).

به منظور شناسایی زنبورهای پارازیتوید موجود در مناطق کلم کاری جنوب تهران، نمونه‌برداری از مزارع کلم گل در سال ۱۳۹۰ صورت گرفت. نمونه‌برداری به دو روش انجام شد. در روش اول لارو و سفیره‌ی آفات مختلف از جمله شب‌پره‌ی پشت‌الماسی، سفیده‌ی کوچک کلم، شته‌ی مومی کلم و دیگر آفات کلم از جمله لاروهای خانواده‌ی Geometridae و Noctuidae به آزمایشگاه انتقال داده شده و در شرایط آزمایشگاهی نگه‌داری شد. لاروها در ظروف پلاستیکی به ابعاد ۵×۵×۱۵ سانتی‌متر که درب آن با توری ارگانزا پوشیده شده بود، قرار گرفت و در شرایط دمایی ۲۲±۲ درجه‌ی سلسیوس، رطوبت نسبی ۶۵±۲ درصد و ۱۴ ساعت روشنایی تا زمان خروج زنبورهای پارازیتوید نگه‌داری شد. نمونه‌ها به صورت روزانه برای جمع‌آوری پارازیتویدها بررسی و زنبورهای خارج شده در الکل ۹۶ درصد نگه‌داری شد. در روش دوم با استفاده از تور حشره‌گیری استاندارد به صورت زیگ‌زاگ در مزرعه

در این بررسی چهار زنبور پارازیتوید دیگر نیز شناسایی گردید. گونه‌ی (*Diadegma anurum* (Thomson, 1877) متعلق به خانواده‌ی Ichneumonidae از روی سفیره‌ی شب‌پره‌ی پشت‌الماسی جمع‌آوری شد. هم‌چنین زنبورهای (Eulophidae) *Oomyzus sokolowskii* (Kurdjumov, 1912) (Pteromalidae) *Pteromalus* sp. و (Braconidae) *Cotesia plutellae* (Kurdjumov, 1912) به روش تورزنی جمع‌آوری شدند.

سپاسگزاری

از متخصصین محترم دکتر Rejio Jussila (موزه‌ی جانورشناسی، بخش تنوع زیستی و علوم زیست‌محیطی دانشگاه Turku کشور فنلاند)، دکتر Mark R. Shaw (موزه‌ی ملی اسکاتلند) و دکتر حسینعلی لطفعلی‌زاده (مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی) جهت شناسایی زنبورهای پارازیتوید تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Dusek, J., Láská, P. & Sedivy, J. 1979. Parasitization of aphidophagous Syrphidae (Diptera) by Ichneumonidae (Hymenoptera) in the Palaearctic Region. *Acta Entomologica Bohemoslovaca*. 76(6): 366–378.
- Fitton, M. G. & Rotheray, G. E. 1982. A key to the European genera of diplazontine ichneumon-flies, with notes on the British fauna. *Systematic Entomology*. 7(3): 311–320.
- Gürbüz, M. F. 2005. Survey of the Ichneumonidae (Hymenoptera) of Isparta in Turkey. *Linzer Biologische Beitrage*. 37(2): 1809–1817.
- Kamal, M. 1926. A study of some hymenopterous parasites of aphidophagous Syrphidae. *Journal of Economic Entomology*. 19(5): 721–730.
- Ngamo Tinkeu, L. S. & Hance, T. 1997. Reduction of predatory efficiency of hoverflies (Diptera, Syrphidae) in cereal fields due to parasitism. *Mededelingen Faculteit Landbouwkundige En Toegepaste Biologische Wetenschappen Universiteit Gent*, 62: 469–472.
- Tomanović, Z., Kavallieratos, N. G., Starý, P., Petrović-Obradović, O., Athanassiou, C. G. & Stanisavljević, L. Z. 2008. *European Journal of Entomology*, 105(3): 495–501.
- Yu, D. S. & Horstmann, K. 1997. A catalogue of World Ichneumonidae. Part 1: Memoirs of the American Entomological Institute. 58(1): 1–763.
- Yu, D.S., van Achterberg, C. & Horstmann, K. 2012. World Ichneumonoidea. Taxonomy, Biology, Morphology and Distribution (Braconidae). Taxapad (Scientific Names for Information Management) Interactive Catalogue. Ottawa, Online available at <http://taxapad.com>
- از برخی از مشخصات شکل‌شناسی این زنبور بدین شرح می‌باشد: اندازه‌ی کوچک تا متوسط، بال جلو ۳ تا ۸ میلی‌متر، عدم وجود رگ‌بال خارجی 3rm، آرواره‌ی بالا دارای ۳ دندان، قسمت قبل از آرنولت معمولاً کوچک، خطوط برجسته پروپودئوم به‌خوبی توسعه یافته، پتبول مستطیلی شکل، Skullcap بدون خار یا لوله‌ی جلویی، قسمت پشتی و زیری شکم معمولاً صاف، بدن با رنگ آمیزی متنوع.

Short report

First record of the genus and species, *Syrphophilus bizonarius* from Iran

Gholamhosein Hasanshahi¹, Habib Abbasipour¹, Reijo Jussila², Fatemeh Jahan² and Zahra dosti¹

1- Agricultural Sciences, Shahed University, Tehran

2- Zoological Museum, Section of Biodiversity and Environmental Sciences, University of Turku, Finland

Corresponding Author: Habib Abbasipour habbasipour@yahoo.com

Received: Oct. 28, 2012

1 (2) 111-113

Accepted: Jan. 23, 2013

Abstract

In order to determine the parasitoid insects (Hymenoptera) associating with cabbage fields, a sampling was performed at southern part of Tehran in 2011. Five species of parasitoid wasps belonging to three families including, *Oomyzus sokolowskii* (Kurdjumov, 1912) (Eulophidae), *Pteromalus* sp. (Pteromalidae), *Cotesia plutellae* (Kurdjumov, 1912) (Braconidae), *Diadegma anurum* (Thomson, 1877) and *Syrphophilus bizonarius* (Gravenhorst, 1829) (Ichneumonidae) were collected and identified. *S. bizonarius* (Ichneumonidae: Diplazontinae) representing a new genus and species record for the fauna of Iran.

Key words: *Syrphophilus bizonarius*, cabbage, *Diadegma anurum*, *Cotesia plutellae*, *Oomyzus sokolowskii*

Archive of SID